



5 Дүниежүзілік көшпенділер ойындары аясында өткізілетін
«КӨШПЕНДІ ХАЛЫҚ: ТАРИХ, ТАНЫМ, ТАҒЫЛЫМ»
халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының
БАҒДАРЛАМАСЫ
9–11 қыркүйек 2024 ж.

Астана қ., Қазақстан Республикасы



9 қыркүйек (1 күн)

АЛАҢ:

Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы, конференц-зал,
Астана қ., Тәуелсіздік даңғылы, 54

9.30 – 10.00 **Конференцияға қатысушыларды тіркеу** холл, 1 қабат

КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ АШЫЛУЫ

ПЛЕНАРЛЫҚ ОТЫРЫС

10.00 – 10.40 ҚҰТТЫҚТАУ СӨЗ:

Нұрбек Саясат Нұрбекұлы – Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрі

Мырзабосынов Ербол Куантайұлы – Қазақстан Республикасының туризм және спорт министрі

Ким Жисунг (Jisung Kim) – UNESCO ICHCAP (Корея Республикасы) қамқорлығымен Азия және Тынық мұхиты елдеріндегі материалдық емес мәдени мұра жөніндегі халықаралық ақпараттық және желілік орталықтың бас директоры

Закирьянов Қайрат Қайроллаұлы – Қазақ спорт және туризм академиясының президенті, Дене шынықтыру және спорт университеттерінің халықаралық қауымдастығының президенті (Қазақстан Республикасы)

10:40 – 11:00 **Естелік фото**

БАЯНДАМАЛАР

Модератор:

Жунусбеков Жаксыбек Ибрагимович - педагогика ғылымдарының кандидаты,
профессор, «Қазақ спорт және туризм академиясы» КеАҚ

Конференцияға онлайн қатысуға сілтеме:

<https://us06web.zoom.us/j/89623310689?pwd=Pb01WQsD7e7sP54ttaeMaD6zbWNiLA.1>

Жиын нөмірі: 896 2331 0689

Құпиясөз: 181034

11:00 – 11:15 **Ежелгі және орта ғасырлардағы көшпелі мемлекеттердің дамуының негізгі заңдылықтары**

Сабитов Жаксылық Муратович – саяси ғылымдар кандидаты, Жошы Ұлысын зерттеу ғылыми институтының жетекшісі (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

11:15 – 11:30 **Түркі өркениетінің феномені ретіндегі мемлекеттің ежелгі әзірбайжандық үлгісі (б.з.д. VIII-VI ғғ.)**

Гасанов Гасан Азиз оглы – тарих ғылымдарының докторы, Түркі мұрасы қоры (Баку қ., Әзірбайжан Республикасы)

11:30 – 11:45 **Этноспорттағы 3D коучинг**

Марк Холл (Mark Hall) – 3D институтының директоры (Орlando қ., Америка Құрама Штаттары)

11:45 – 12:00 **Корей елінің дәстүрлі садақ атуындағы қозғалыс кезіндегі бұлшықет белсенділігін талдау**

Ким Чангсун (KIM Changsun) – Дене тәрбиесі департаментінің профессоры, Донгдук әйелдер университеті (Сеул қ., Корея Республикасы)

12:00 – 12:15 **Көшпенділердің тамақтануы: дәстүрлер және олардың қазіргі әлемде қолданылуы**

Салханова Аккумис – медицина ғылымдарының докторы, ЮНИСЕФ-Қазақстан (Unicef-Kazakhstan) ұлттық тамақтану жөніндегі консультанты (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

12:15 – 12:30 **Асық феномені: асықтың көпфункционалдылығы мен полисемантикасы, қолданудың дәстүрлі және заманауи аспектілері**

Рысмендеева Назгуль Качкынбаевна - доцент м.а., И. Арабаев атындағы Қырғыз мемлекеттік университеті (Қырғыз Республикасы)

12:30 – 12:45 **Қазақ күресі бойынша біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастырудың заманауи тәсілдері**

Шелетюк Михаил Николаевич - педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Дене шынықтыру және бұқаралық спорт академиясы, Қазақ спорт және туризм академиясы (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

13.00 – 14.00

**Кофе – брейк
Кітап көрмесі**

«ТАРИХ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ» секциясы

Модератор:

Пұсырманов Нұрбек Серікұлы – Қазақстан Республикасы Ғылым және білім министрлігі Ғылым комитеті Мемлекет тарихы институтының директоры, PhD докторы

Хатшы:

Сарсембина Куралай Куандықовна – Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті Мемлекет тарихы институтының Еуразия және саяси зерттеулер бөлімінің меңгерушісі, тарих ғылымдарының кандидаты

Конференцияға онлайн қатысуға сілтеме:

<https://us06web.zoom.us/j/89623310689?pwd=Pb01WQsD7e7sP54ttaeMaD6zbWNiLA.1>

Жиын нөмірі: 896 2331 0689

Құпиясөз: 181034

14:00 – 14:10 **Көшпелі халықтардың ұлттық ойындары әлем халықтарының мәдениетаралық байланысының негізгі факторы ретінде**

Абдыбекова Нурмира Абдыбековна - Б.Т. Тұрысбеков атындағы Қырғыз мемлекеттік дене шынықтыру және спорт академиясының ғылыми жұмыс жөніндегі проректоры, доцент, педагогика ғылымдарының кандидаты, (Қырғыз Республикасы)

14:10 – 14:20 **Солтүстік түркі-саха – мәдениетіндегі космологиялық код: ойын мифологиясы**

Романова Екатерина Назаровна - Ресей Ғылым академиясының Сібір бөлімінің Гуманитарлық зерттеулер және Солтүстіктегі шағын халықтың проблемалары бойынша институтының зияткерлік тарих және мәдениет орталығының бас ғылыми қызметкері, жетекшісі, Арктика мемлекеттік

мәдениет және өнер институтының геомәдени брендинг зертханасының бірлескен жетекшісі, тарих ғылымдарының докторы, профессор (Якутск қ., Саха Республикасы (Якутия), Ресей Федерациясы)

14:20 – 14:30 **Орталық Азия өткен шақ пен бүгін күнді байланыстырушы: көшпелі ойындар имидж жасау құралы ретінде**

Арифон Оливье - (Olivier Arifon) - Лазур жағалауындағы Ницца университетінің (Nice Cote Azur University) оқытушысы (Ницца қ., Франция Республикасы)

14:30 – 14:40 **Жетісу көшпелілерінің палеоурбанизмі**

Ганиева Айнагуль Сабитовна – Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің А.Х. Марғұлан атындағы Археология институтының жетекші ғылыми қызметкері, тарих ғылымдарының кандидаты (Қазақстан Республикасы)

14:40 – 14:50 **Түркі-моңғол халықтары мәдениетіндегі әмбебаптар мен ерекшеліктер: «орман халықтарының» көшпенділер мәдениетіндегі ғұрыптық таспалар**

Бакаева Эльза Петровна – Ресей ғылым академиясының қалмақ ғылыми орталығы директорының ғылыми жұмыс жөніндегі орынбасары (Элиста қ., Қалмақ Республикасы, Ресей Федерациясы)

14:50 – 15:00 **Қала мен дала арасы: Қазақстандағы жылқы шаруашылығы мен ат спортының жандануы туралы әңгімелер мен тәжірибелер**

Бисенова Алима Жұмабайқызы – Назарбаев Университетінің әлеуметтану және антропология кафедрасының доценті, PhD докторы (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

15:00 – 15:10 **Дәстүрлі бурят музыкасы материалдық емес мәдени мұра феномені ретінде**

Дашиева Лидия Данииловна – Ресей Ғылым академиясының Сібір бөлімінің моңғолтану, буддология және тибетология институтының жетекші ғылыми қызметкері, өнертану докторы (Ұлан-Уде қ., Бурятия Республикасы, Ресей Федерациясы)

15:10 – 15:20 **Дәстүрлі спорттық жарыстар және этномәдени рәміздер аясында гагауздар мен Қырым татарларының Хедерлез / Хыдырлез мерекесі**

Квилинкова Елизавета Николаевна - К. Крапива атындағы Беларусь Ұлттық Ғылым академиясының өнертану, этнография және фольклор институтының жетекші ғылыми қызметкері, тарих ғылымдарының докторы, доцент (Минск қ., Беларусь Республикасы)

15:20 – 15:30 **Сал және Сері феномені қазақ мәдениетіндегі рухани құбылыс ретінде**

Кулумжанов Нуржан Еркинович – Қ. Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университетінің аға оқытушысы, PhD докторы, қауымдастырылған профессор (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

15:30 – 15:40 **Ежелгі түркі қоғамындағы ер адамдардың құндылықтары және олардың тувалықтардың ерлік аңыздарындағы көрінісі**

Монгуш Артыш Маадыр-оолович - Тува гуманитарлық және қолданбалы әлеуметтік-экономикалық зерттеулер институтының этнография секторының бас маманы, АКеҰ «НОМАД» гуманитарлық зерттеулер орталығының сарапшысы (Қызыл қ., Тыва Республикасы, Ресей Федерациясы)

15:40 – 15:50 **Башқұрт дәстүріндегі көшпелі мәдениеттің рухани құндылықтары: тарихи ретроспектива және заманауилық**

Рахматуллина Зугура Ягануровна - Ресей Ғылым академиясының Уфа федералды зерттеу орталығының тарих, тіл және әдебиет институтының Құрмет белгісі орденінің директоры, философия ғылымдарының докторы, профессор (Уфа қ., Башқұртстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

15:50 – 16:00 **Башқұрт ойынының мәдениеті: мифосемантика, дәстүрлер мен қайта құру тәжірибесі**

Султангареева Розалия Асфандияровна - М.Ақмулла атындағы Башқұрт мемлекеттік педагогикалық университетінің башқұрт фольклоры ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі, филология ғылымдарының докторы (Уфа қ., Башқұртстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

16:00 – 16:10 **Дәстүрлі әйелдер күресі: тарих, жад және нақты мұра**

Сураганова Зубайда Кабиевна – Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті Мемлекет тарихы институтының жетекші ғылыми қызметкері, тарих ғылымдарының кандидаты (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

16:10 – 16:20 **Мұраны сақтау және қайта құру жөніндегі іс-шаралар: Қазақстандағы Дүниежүзілік көшпенділер ойындарының жағдайлық зерттеуі**

Тиберген Гийом (Tiberghien Guillaume) – Глазго университетінің әлеуметтік және экологиялық тұрақтылық мектебінің туризм бойынша аға оқытушысы (Дамфрис қ., Шотландия, Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі)

16:20 – 16:30 **Есіл өзеніндегі Бозоқ - ежелгі түркі дәуірінің қалашығы**

Хабдулина Марал Калымжановна – Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің, Қ. Ақышев атындағы Археология ғылыми-зерттеу институтының директоры, тарих ғылымдарының кандидаты (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

16:30 - 16:40 **Ашық аспан астындағы ұлттық саябақ жобасы, дала өркениетін бейнелеу тәжірибесі ретінде**

Бурбаева Сауле Букихановна - Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің «Бозоқ» мемлекеттік тарихи-мәдени музей-қорығының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

16:40 - 16:50 **Қазақ даласы серілерінің өнері, дәстүрі, шеберлігі - Сал-Сере**

Меруерт Санатқызы Құрманғалиева - Түркі мәдениеті мен мұрасы қорының сарапшысы, Қазақ ұлттық өнер университетінің профессоры, өнертану ғылымының кандидаты (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

16:50 - 17:00 **Қазақтардың музыкалық мәдениетінің мифопоэтикалық (прозалық) негіздері (қазақ күйлерінің мысалында)**

Темиртон Галия - Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі Мәдениет комитеті Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік музейі директорының ғылым жөніндегі орынбасары, PhD докторы (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

17:00 - 17:10 **Ұлттық спорт түрлері - әлем халықтарының мәдениетаралық қарым-қатынасының тиімді тетіктерінің бірі, Қытай Халық Республикасының мысалында**

Тяньин Инь (Tianying Yin) - Гуйчжоу технологиялық университетінің (Guizhou Institute of Technology) Дене шынықтыру институтының (Physical Culture Institute) оқытушысы (Гуйчжоу қ., Қытай Халық Республикасы)

17:10 - 17:20 **Көшпенділердің бейнелері: саяхатшының Ұлы Дала туралы әсерлері**

Филдинг Ник (Fielding Nick) - тәуелсіз зерттеуші, жазушы, Ұлыбритания Корольдік географиялық қоғамының мүшесі, Азия істері жөніндегі Корольдік қоғамның мүшесі (Оксфорд қ., Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі)

17:20 – 17:30 **Башқұрт эпосында, аңыздар мен әңгімелеріндегі көшу мотиві**

Хуббитдинова Нэркэс Ахметовна – М. Ақмулла атындағы Башқұрт мемлекеттік педагогикалық университетінің Башқұрт фольклоры ғылыми-зерттеу орталығының бас ғылыми қызметкері, филология ғылымдарының докторы (Уфа қ., Башқұртстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

17:30 – 17:40 **Сынтастар – ноғай құлпығастары: тастағы тарих**

Ярлыкапов Ахмет Аминович - Ресей Федерациясы Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік халықаралық қатынастар институты (университет) Халықаралық зерттеулер институты жанындағы Еуро-Азия зерттеулері орталығының жетекші ғылыми қызметкері, тарих ғылымдарының кандидаты (Мәскеу қ., Ресей Федерациясы)

**17:40 – 18:00 КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ БІРІНШІ КҮНІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ.
«ТАРИХ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ» БӨЛІМІН АЯҚТАУ.**

**Арнайы сессия
«Дәстүрлі садақ ату жалпы мәдени мұра ретінде»**

Өтетін орны:

Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы, баспасөз орталығы
Астана қ., Тәуелсіздік даңғылы, 54

Модератор:

Музафаров Рустам – Қазақстан ІСС Ұлттық комитетінің төрағасының орынбасары
(Қазақстан Республикасы)

Конференцияға онлайн қатысуға сілтеме:

<https://us06web.zoom.us/j/84267359661?pwd=M1dbOLaL9PLFpb7CKM2YV4URaLiQri.1>

Жиын нөмірі:: 842 6735 9661

Құпиясөз: 278211

14:00 – 14:30 **Корей елінің дәстүрлі садақ атуының қазіргі мәні мен рөлі**

Парк Ган (Park Gun) – Сеул ұлттық университетінің профессоры (Сеул қ., Корея Республикасы)

14:30 – 14:50 **Қазақтың дәстүрлі садақ атуының қазіргі мәні мен рөлі**

Ахметов Диас - Дәстүрлі садақ ату федерациясының вице-президенті
(Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

Тлепберген Айым - Дәстүрлі садақ ату федерациясының өкілі (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

14:50 – 15:10 **Орта Азиядағы көшпелілердің дәстүрлі садақ атуының қазіргі жағдайы мен мәселелері ортақ мәдени мұра ретінде**

Икромов Алишер – халықаралық ынтымақтастықты дамыту жөніндегі директор, Халықаралық Орталық Азия зерттеулер институты (IIICAS) Самарқан қ., Өзбекстан Республикасы)

15:10 – 15:30 **Көшпенділер мұрасы және моңғолдық дәстүрлі садақ ату**

Баярцэцэг Ямбиидончир (Bayartsetseg Yambiidonchir) – Моңғол ұлттық садақ ату федерациясының өкілі (Ұлан-Батыр қ., Моңғолия)

15:30 – 15:50 **Дәстүрлі садақ атуды ЮНЕСКО-ның адамзаттың материалдық емес мәдени мұрасының репрезентативті тізіміне ұсыну тәжірибесі**

Зафер Метин Атас (Zafer Metin Atas) – Түркия дәстүрлі садақ ату федерациясының Директорлар кеңесінің мүшесі (Ыстамбұл қ., Түркия Республикасы)

15:50 – 16:10 **Орталық Азияның ортақ мәдени мұрасы саласындағы ынтымақтастық бойынша ЮНЕСКО ІСНСАР қызметі мен рөлі**

Ким Док Сун (Kim Deok Soon) – UNESCO ІСНСАР стратегиялық даму бөлімінің директоры (Инчхон қ., Корея Республикасы)

16:10 – 16:30 **Ортақ мәдени мұраны халықаралық ынтымақтастық пен алмасу құралы ретінде пайдалану**

Халафова Айгуль – Алматыдағы ЮНЕСКО кеңсесінің мәдениет жөніндегі маманы (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

16:30 – 17:00 **СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫН ШЫҒАРУ**

10 қыркүйек (2 күн)

АЛАҢ:

Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы, конференц-зал,
Астана қ., Тәуелсіздік даңғылы, 54

9.30 – 10.00 **Конференция қатысушыларын тіркеу**

холл, 1 қабат

«СПОРТ ҒЫЛЫМЫ» секциясы

Модераторлар:

Жунусбеков Жаксыбек Ибрагимович - педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, «Қазақ спорт және туризм академиясы» КеАҚ

Мухамбет Жасын Серикбаевич - PhD докторы, қауымдастырылған профессор Дене шынықтыру және бұқаралық спорт академиясы

Конференцияға онлайн қатысуға сілтеме:

<https://us06web.zoom.us/j/89623310689?pwd=Pb01WQsD7e7sP54ttaeMaD6zbWNiLA.1>

Жиын нөмірі: 896 2331 0689

Құпиясөз: 181034

10:00 – 10:15 **Халықтардың дәстүрлі ойындары мен этносспорт түрлері бойынша халықаралық жарыстар өткізудің ережесін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негізі**

Алимханов Елемес Алимханович – педагогика ғылымдарының докторы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

10:15 -10:30 **Қазақ күресінен кадрлар даярлаудың заманауи аспектілері - Дене шынықтыру және бұқаралық спорт академиясының тәжірибесі**

Азербает Даулет Нурболатович - педагогика ғылымдарының магистрі, Дене шынықтыру және бұқаралық спорт академиясының сеньор-дәріскері, Qazaq kuresi бойынша жоғары деңгейдегі бірінші санатты жаттықтырушы (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

10:30 – 10:45 **Ұлттық спортты дамыту мәдени мұраны сақтау және жастардың денсаулығын нығайтудың маңызды белгісі ретінде: «bel-bilek combat» ұлттық жекпе-жегі өнерінің мысалында**

Ахмадиев Толгар Мухтарович - бокс және ауыр атлетика кафедрасының меңгерушісі, Қазақ спорт және туризм академиясы (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

10:45 – 11:00 **Ұлы дала спорт ойындары**

Байжумин Жумажан Габдушакирович – Қазақ спорт және туризм академиясының профессоры (Алматы қ., Қазақстан)

11:00 – 11:15 **Тува халқының ұлттық спорт түрлері және оны одан әрі спорттандыру жолдары**

Балчирбай Мира Васильевна – педагогика ғылымдарының кандидаты, Тува мемлекеттік университетінің дене шынықтырудың теориялық негіздері кафедрасының доценті (Қызыл қ., Тыва Республикасы, Ресей Федерациясы)

11:15 – 11:30 **Ұлттық спорт түрлері және бұқаралық спорт**

Бектурганов Омиржан Ержанович – педагогика ғылымдарының докторы, Қазақ спорт және туризм академиясының профессоры (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

11:30 – 11:45 **Қазақстандағы ұлттық спорт түрлеріне іріктеу: виртуалды форсайт зертханасын ендіру тәжірибесінен**

Дошыбеков Айдын Бағдатович – PhD докторы, қауымдастырылған профессор, КеАҚ «Қазақ спорт және туризм академиясы» ғылым және стратегиялық даму жөніндегі проректоры (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

11:45 – 12:00 **Қазақтың ұлттық тазы ит тұқымының генетикалық құрылымы**

Жунусова Гульнур Сагиндыковна – PhD докторы, қауымдастырылған профессор, генетика және физиология институтының бас директоры (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

12:00 – 12:15 **Жоғарғы оқу орындарында тоғызқұмалақ ұлттық зияткерлік ойынының даму тенденциясы**

Колжанов Галымжан Балыкбаевич - педагогика ғылымдарының магистрі, Қазақ спорт және туризм академиясының аға оқытушысы (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

12:15 – 12:30 **Спорттық жылқы шаруашылығындағы кешенді ғылыми топтар - Қазақстан тәжірибесі**

Кудайбергенов Қуандық Чингизович - доцент, Ұлттық спорт жоғары мектебінің директоры (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

12:30 – 12:45 **Ат үстіндегі татар ойыны – «Аударыш»**

Кузнецова Зинаида Михайловна – педагогика ғылымдарының докторы, профессор, «ТИСБИ» менеджмент университетінің Набережные Челны филиалы, (Набережные Челны қ., Татарстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

12:45 – 13:00 **Қазақтың жамбы ату өнері және сайыс түрлері**

Қайратұлы Бекен - Ұлттық спортты қолдау қорының ғылыми кеңесшісі, этнограф (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

13:00 – 14:00

Кофе – брейк
«ASYQ in VR» жобасының тұсаукесері

14:00 – 14:15 **Башқұрт «Бәйге» көпсайысы ұлттық спортқа қайта оралу элементі ретінде**

Макина Лилия Рафкатовна - педагогика ғылымдарының докторы, Башқұрт дене шынықтыру институтының (Орал мемлекеттік дене шынықтыру университетінің филиалы) профессоры (Уфа қ., Башқұртстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

14:15 – 14:30 **Дәстүрлі (ұлттық) дене шынықтырудың жүйелік негіздері: қалыптасуы және даму перспективалары**

Мамбеталиев Канат Уркашевич - педагогика ғылымдарының кандидаты, Халықаралық Түркі мәдениеті ұйымының профессоры (Қырғыз Республикасы)

14:30 – 14:45 **«Дүниежүзілік көшпенділер ойындары» арқылы халықаралық аренада этноспортты дамытудың келешегі және мүмкіндіктері**

Марчибаева Улбосын Саметхановна – педагогика ғылымдарының кандидаты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің доценті (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

14:45 – 15:00 **«Аударыш» (ат күресі) мысалында Татарстан Республикасындағы ұлттық спорт түрлерінің қазіргі даму жағдайы**

Набиуллин Фарид Масабихович – Халықаралық ат күресі федерациясының вице-президенті, АНО Татар Аргамақ, Татар жылқы шаруашылығын дамыту орталығы (Қазан қ., Татарстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

15:00 – 15:15 **Ұлттық спорт түрлері – «дене шынықтыру және спорт» саласын дамытудың ресурстық әлеуеті**

Найданов Баир Намдакович – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Ресей Федерациясының спорт Министрлігінің спорттық резервті даярлау федералды орталығының студенттік спортты дамыту жөніндегі сарапшысы (Мәскеу қ., Ресей Федерациясы)

15:15 – 15:30 **Ұлттық спорт түрлерінің болашақ ұрпаққа жаһандық әсері**

Дэн Рассел (Dan Russell) – «Wrestling for Peace» ұйымының төрағасы (Америка Құрама Штаттары)

15:30 – 15:45 **Ұлттық ойын мен спорт: критерийлер мен талаптар және Ұлттық спортты дамыту алгоритмі**

Серік Ерғали Әбдірешұлы – «Elsana Amanat» қоғамдық қорының президенті, педагогика ғылымдарының магистрі (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

15:45 – 16:00 **Тоғыз коргоол бойынша Қырғыз Республикасы құрамасының спортшыларына психологиялық қолдау көрсету**

Соколовская Светлана Владимировна - психология ғылымдарының кандидаты, доцент, М. Лобачевский атындағы Нижний Новгород мемлекеттік университетінің, спорттық медицина және психология кафедрасының меңгерушісі (Нижний Новгород қ., Ресей Федерациясы)

16:00 – 16:15 **Қазақстан ат спорты ойындарының тарихи дәстүрлерін қазіргі заманға лайықтау мәселелері**

Токтабаев Ахмет Уалханович – тарих ғылымдарының докторы, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

16:15 – 16:30 **Түркі халықтарының зияткерлік ойындарын зерттеудің алдағы міндеттері**

Шотаев Максат Есенбекович – Қазақстан Республикасы туризм және спорт министрлігі жанындағы Ұлттық және ат спорты түрлері орталығы, филология ғылымдарының кандидаты (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

16:30 – 16:45 **Дене тәрбиесінің мектеп жүйесіндегі Ресей халықтарының күресінің ұлттық түрлері**

Цандыков Василий Эдяшевич – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, «Мектептердегі күрес» жобасының авторы (Мәскеу қ., Ресей Федерациясы)

16:45 - 17:00 **Бангучхон бұлағының жанындағы қасиетті жерде садақ ату өнері және жартастағы суреттерді сакрализациялау**

НА Йонгил (NA Youngil) – Сеул ұлттық университетінің профессоры / Корей мәдениетінің дәстүрлі садақ ату қоғамы (Сеул қ., Корея Республикасы)

17:00 – 17:30 **КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ ЕКІНШІ КҮНІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ.
«СПОРТ ҒЫЛЫМЫ» СЕКЦИЯСЫНЫҢ ЖҰМЫСЫН АЯҚТАУ**

11 қыркүйек (3 күн)

АЛАҢ:

Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы,
конференц-зал, Астана қ., Тәуелсіздік даңғылы, 54

9:30 – 10:00 **Конференция қатысушыларын тіркеу** холл, 1 қабат

«ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КӨШПЕНДІЛЕРІНІҢ ТАМАҚТАНУЫ» секциясы

Модератор:

Нургожина Аяулым Фадлановна - PhD докторы, молекулалық зерттеулер зертханасының, Өмір туралы ғылым орталығының аға ғылыми қызметкері,
National Laboratory Astana, Назарбаев Университеті,

Конференцияға онлайн қатысуға сілтеме:

<https://us06web.zoom.us/j/89623310689?pwd=Pb01WQsD7e7sP54ttaeMaD6zbWNiLA.1>

Жиын нөмірі: 896 2331 0689

Құпиясөз: 181034

10:00 – 10:15 **Орталық Азия көшпенділерінің рационындағы ашытылған тағамдардың рөлі және олардың ішек микробиотасы мен денсаулық жағдайына әсері**

Петина Дарья – Астана халықаралық мектебінің 12 В сынып оқушысы (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

10:15 –10:30 **Қазақ күресімен шұғылданатын жас палуандардың тамақтану жағдайы**

Балгимбеков Шамшидин Абдуллаевич – медицина ғылымдарының докторы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің профессоры, (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

10:30 – 10:45 **Бие сүті көшпенділердің денсаулығы мен ұзақ өмір сүруінің негізі ретінде**

Бимбетов Бакытжан Рыскулович – медицина ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің Медициналық орталығының бас гастроэнтерологы, гепатолог (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

10:45 – 11:00 **Қымыз сапасы: тамақтанудың өзара әрекеттесу нүктелері (көшпенділер мен замандастар)**

Егорова Наталья Николаевна – «Башқұрт аты» башқұрт тұқымды жылқыларды зерттеу ғылыми-зерттеу институтының директоры (Уфа қ., Башқұртстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

11:00 – 11:15 **Көшпенді қазақтардың тамақтану мәдениеті**

Зейнуллин Алтай Сәбитұлы – ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің профессоры (Орал қ., Қазақстан Республикасы)

11:15 – 11:30 **Түркияда тұратын Ван қырғыздарының мысалында көшпенділер өміріндегі тағамның рөлі**

Исабаева Назгул Акылбековна – тарих ғылымдарының кандидаты, Бинали Йылдырым университетінің (Binalı Yıldırım Üniversitesi) доценті (Эрзинджан қ., Түркия Республикасы)

11:30 – 11:45 **Тамақтану және адам микробиомасының байланысы**

Кушугулова Алмагуль Рахимберлиевна - медицина ғылымдарының докторы, профессор, Астана ұлттық зертханасының өмір туралы ғылымдар орталығының микробиома зертханасының басшысы (NATIONAL LABORATORY ASTANA ЖУ), Назарбаев Университеті, (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

11:45 – 12:00 **Орталық Азия көшпенділерінің дәстүрлі тағамы (Тыва Республикасы)**

Мендот Инга Эрес-ооловна – педагогика ғылымдарының кандидаты, Тува мемлекеттік университетінің дене шынықтыру және спорт пәндері

кафедрасының доценті (Қызыл қ., Тыва Республикасы, Ресей Федерациясы)

12:00 – 12:15 **Сарыарқа қазақтарының салттық және дәстүрлік қызметі (XX-XXI ғғ.)**

Мусагажинова Айгерим Александровна – «Qazaq Geography» басқарма төрағасы, Ф.М. Достоевский атындағы Омбы мемлекеттік университетінің аспиранты (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

12:15 – 12:30 **Мамандандырылған жылқы шаруашылығы өнімдерінің өңдеу ассортиментін кеңейту**

Рысмухамбетова Гульсара Есенгильдиевна – биология ғылымдарының кандидаты, Н.И. Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік генетика, биотехнология және инженерия университетінің доценті (Саратов қ., Ресей Федерациясы)

12:30 – 12:45 **Ішкі Азия түркі-моңғолдарының салтындағы тағам: мағынасы мен мәліметі**

Содномпилова Марина Михайловна – тарих ғылымдарының докторы, Моңғолтану, буддология және тибетология институтының ғылыми қызметкері, Ресей Ғылым академиясының Сібір бөлімі (Ұлан-Уде қ., Бурятия Республикасы, Ресей Федерациясы)

12:45 – 13:00 **Көшпелілер тағамындағы ашытылған сүт өнімдерінің рөлі**

Синявский Юрий Александрович – биология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ тамақтану академиясының вице-президенті (Алматы қ., Қазақстан Республикасы)

13:00 – 14:00

Кофе – брейк

14:00 – 14:15 **Башқұртстан Республикасында экологиялық таза жылқы етін өндіру технологиясын әзірлеу**

Фархутдинов Камил Динарович – «Башқұрт аты» башқұрт жылқыларын зерттеу бойынша Ғылыми зерттеу институтының доценті (Уфа қ., Башқұртстан Республикасы, Ресей Федерациясы)

14:15 – 14:30 **Иммунодиетологияның теориясы мен практикасы. Этникалық тамақтану**

Марина Розенштейн (Marina Rosenstein) – медицина ғылымының кандидаты, доктор PhD, нутрициолог, диетолог, Американдық диетологтар қауымдастығының мүшесі ANA (Майами қ., Америка Құрама Штаттары)

14:30 – 14:45 **Өмір салты. Nomad vs Замандас**

Мукан Сабина – Диетологтар қауымдастығының халықаралық өкілдігінің басшысы және «Салауатты өмір салты-QAZAN» жобасының, Денсаулық бойынша коуч және Қазақстандағы Халықаралық интеграциялық тамақтану институтының (ХИТИ) негізін қалаушы (Астана қ., Қазақстан Республикасы)

14:45 – 15:00 **КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ ҮШІНШІ КҮНІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫН ШЫҒАРУ.
«ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КӨШПЕНДІЛЕРІНІҢ ТАМАҚТАНУЫ»
БӨЛІМІН АЯҚТАУ**

15:00 – 15:30 **ҚАРАРДЫ ТАЛҚЫУ ЖӘНЕ ҚАБЫЛДАУ.
КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ ЖАБЫЛУ САЛТАНАТЫ.**
